

Bibliyometrik Analiz II

Editörler

Prof. Dr. Murat DAL

Doç. Dr. Nursel ALP DAL

Öğr. Gör. İlhami AY

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayım ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-375-511-9	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Bibliyometrik Analiz II	47518
Editörler	Baskı ve Cilt
Prof. Dr. Murat DAL ORCID iD: 0000-0001-5330-1868 Doç. Dr. Nursel ALP DAL ORCID iD: 0000-0002-9364-3683 Öğr. Gör. İlhami AY ORCID iD: 0000-0002-3506-3234	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	TEC000000
	DOI
	10.37609/akya.3683

Kütüphane Kimlik Kartı
Bibliyometrik Analiz II / ed. Murat Dal, Nursel Alp Dal, İlhami Ay.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.
181 s. : şekil, tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253995119

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 35 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 3400’ü aşkın kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl mart ve eylül aylarında gerçekleşecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Web of Science Veri Tabanı'nda İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yapılmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi	1
	<i>İlhami AY</i> <i>Hatice ÖZDEMİR</i> <i>Murat DAL</i>	
Bölüm 2	Mimari Tasarımda Sismik Dayanıklılık Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz 17	
	<i>Arzu ER</i>	
Bölüm 3	Mimarlık-Ergonomi İlişkisini Bilimsel Yayınlardan İzlemek: Bibliyometrik Bir İnceleme (1975-2025).....	33
	<i>Beyza Nur AZMANOĞLU</i> <i>İrem Zülal KARABİNA</i> <i>Şengül YALÇINKAYA</i>	
Bölüm 4	Depreme Dayanıklı Kentleşmede Kentsel Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Rolü: Bibliyometrik Bir Analiz	55
	<i>Sinem Helen UMUT</i> <i>Aslı ER AKAN</i>	
Bölüm 5	Ulakbim Veri Tabanında Siber Güvenlik ve Denetim Konusunda Yayınlanmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi	89
	<i>Ayşe Gül GÖK</i>	
Bölüm 6	Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Profili (2020-2024).....	109
	<i>Ali Gürel GÖKSEL</i> <i>Kaan ÇOLAKOĞLU</i> <i>Mustafa AKTOP</i>	
Bölüm 7	Finansal Okuryazarlık Temelinin Oluşturulmasında Finansal Sosyalleşme: Bibliyometrik ve Sistemik Bir Analiz.....	135
	<i>Adem ÖZBEK</i>	
Bölüm 8	İklim Değişikliği ve Pazarlama: Web of Science Verilerine Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz (1985-2025)	153
	<i>Ruhan İRİ</i>	

YAZARLAR

**Yazar sıralaması soyisimlere göre yapılmıştır.

Prof. Dr. Aslı ER AKAN

Çankaya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Bölümü

Arş. Gör. Mustafa AKTOP

Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Spor Yöneticiliği Bölümü

Öğr. Gör. İlhami AY

Hakkâri Üniversitesi, Çölemerik Meslek
Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama
Bölümü

Beyza Nur AZMANOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri
Enstitüsü, İç Mimarlık AD, Yüksek Lisans
Öğrencisi

Kaan ÇOLAKOĞLU

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği AD,
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Murat DAL

Munzur Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım
ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Tasarımı
Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Arzu ER

Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Ayşe Gül GÖK

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Gürel GÖKSEL

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü

Doç. Dr. Ruhan İRİ

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Pazarlama
ve Reklamcılık Bölümü

İrem Zülal KARABİNA

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri
Enstitüsü, İç Mimarlık AD, Yüksek Lisans
Öğrencisi

Doç. Dr. Adem ÖZBEK

Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Meslek Yüksek Okulu, Yönetim ve
Organizasyon Bölümü

Öğr. Gör. Hatice ÖZDEMİR

Kayseri Üniversitesi, Mustafa Çakırıkçıoğlu
Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve
Güvenlik Bölümü

Sinem Helen UMUT

Çankaya Üniversitesi Mimarlık AD, Yüksek
Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Şengül YALÇINKAYA

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri
Enstitüsü, İç Mimarlık AD

Bölüm 1

WEB OF SCIENCE VERİ TABANI'NDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YAPILMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

İlhami AY¹
Hatice ÖZDEMİR²
Murat DAL³

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), insan yaşam kalitesiyle doğrudan ilişkili olup, sanayi ve hizmet sektörlerindeki hızlı gelişmelerle birlikte işyeri kaynaklı sağlık sorunlarında artış yaşanmaktadır (Jilcha & Kitaw, 2016). Tehlikelerin yeterince tanımlanmaması ve önlemlerin zamanında alınmaması, ciddi sonuçlar doğurabilir. ILO'nun 2023 verilerine göre, dünya genelinde yaklaşık 395 milyon çalışan ölümcül olmayan iş kazaları geçirmekte; işle bağlantılı ölümlerin büyük bir bölümü meslek hastalıklarından kaynaklanmaktadır (ILO, 2023). Bu durum, yalnızca ani kazaların değil, zamanla gelişen meslek hastalıklarının da önemini ortaya koymaktadır.

İSG, iş süreçleri ve ortamından kaynaklanan risklerin öngörülmesini, tanımlanmasını ve kontrol altına alınmasını amaçlayan bilimsel bir disiplindir (Alli, 2008). Bu çerçevede yürütülen çalışmalar, yalnızca çalışanların değil, toplumun ve çevrenin korunmasına da katkı sağlar. İSG çok katmanlı bir yapıya sahiptir; çalışanlar, işverenler, devlet, İSG uzmanları, üniversiteler, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları gibi birçok paydaş bu alanda sorumluluk üstlenmektedir. Bu yapı, konunun farklı disiplinlerden araştırmacıların ilgisini çekmesine neden olur.

İSG aynı zamanda çok boyutlu bir alandır. Tıbbi, teknik ve iş hijyeni boyutları öne çıkar (Yıldız & Şahan, 2020). Tıbbi boyutta, özellikle meslek hastalıklarının

¹ Öğr. Gör., Hakkâri Üniversitesi, Çölemerik Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, ilhamiay@hakkari.edu.tr, ORCID iD:0000-0002-3506-3234

² Öğr. Gör., Kayseri Üniversitesi, Mustafa Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, haticeozdemir@kayseri.edu.tr, ORCID iD:0000-0003-4449-2433

³ Prof. Dr., Munzur Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Tasarımı Bölümü, muratdal@munzur.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5330-1868

kullanmaları için akademik kurumlar bünyesinde eğitimlerin düzenlenmesi önerilmektedir. Bu, hem sistematik literatür taramalarının kalitesini artıracak hem de araştırma süreçlerinin daha bilimsel bir temele dayanmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak, İSG alanında yapılan yayınların niteliğinin ve etkisinin artırılması için yalnızca akademik üretim değil, aynı zamanda politika, sektör ve uluslararası iş birliği boyutlarının da dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu öneriler, hem araştırma politikalarının şekillendirilmesine hem de iş sağlığı ve güvenliği kültürünün daha yaygın ve etkili biçimde yerleşmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alli, B. O. (2008). Fundamental Principles Of Occupational Health And Safety. 08 2022 tarihinde [www.ilo.org](https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_093550.pdf): https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_093550.pdf
- Amic, D., Davidovic-Amic, D., Beslo, D., & Trinajstić, N. (2003). Structure-radical scavenging activity relationships of flavonoids. *Croatica Chemica Acta*, 76(1), 55–61.
- Ay, İ., Bekler, B., Bekler, S., & Dal, M. (2024a). Bibliometric Analysis of Academic Studies on BREEAM with VOSviewer Software Program. *Engineering Applications*, 3(3), 185–202.
- Ay, İ., Bekler, S., Bekler, B., & Dal, M. (2024b). Taş Alterasyonları Konusunda Yapılmış Akademik Çalışmaların VOSviewer Yazılım Programı ile Bibliyometrik Analizi. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 5(1), 15–31. <https://doi.org/10.59127/kulmira.1495257>
- Ay, İ., Bekler, S., Bekler, B., & Dal, M. (2025). Sustainability and ecology focused tourism research: A bibliometric evaluation with VOSviewer. *Yakın Mimarlık Dergisi*, 9(1), 1–22. <https://doi.org/10.32955/neujna202591909>
- Ay, İ., Tekin, S., & Dal, M. (2024). Yeşil Bina ve Sürdürülebilirlik Literatürünün Gelişimi: 1999'dan Günümüze Bibliyometrik Bir Bakış. İçinde M. Dal & İ. Ay (Ed.), *Mimarlık Uygulamaları ve Araştırmaları* (ss. 5–39). BİDGE Yayınevi.
- Bekler, S., Ay, İ., Dal, M., & Bekler, B. (2024). Bilimsel Bir Bakış: Küresel İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Alanındaki Araştırma Trendleri (1992-2024). İçinde M. Dal (Ed.), *Mimarlıkta Güncel Araştırma, Tasarım ve Yöntem-2024* (ss. 1–24). Livre de Lyon.
- Bekler, S., Dal, M., Ay, İ., & Bekler, B. (2025a). Bibliometric analysis of radiation physics studies: academic trends and future perspectives. *Nexus of Future Materials*, 2(2), 188–201. <https://doi.org/10.70128/610377>
- Bekler, S., Dal, M., Ay, İ., & Bekler, B. (2025b). Sürdürülebilir Mimarlık Araştırmalarında Bilimsel Eğilimler: Bibliyometrik Analiz ve Tematik Haritalama. *Yakın Mimarlık Dergisi*, 9(1), 61–87. <https://doi.org/10.32955/neujna202591939>
- Burkut, E. B., & Dal, M. (2024). Analysis of Articles on Occupational Health and Safety with Scientific Mapping Techniques in WoS & Scopus Database (2000-2023). *Digital international journal of Architecture Art Heritage*, 3(1), 1–13.

- Carayon, P., Hancock, P., Leveson, N., Noy, I., Sznelwar, L., & Hootegeem, G. (2015). Advancing a sociotechnical systems approach to workplace safety – developing the conceptual framework. 58(4), 548–564. <https://doi.org/10.1080/00140139.2015.1015623>
- Chiu, Y. L., & Rana, T. M. (2003). siRNA function in RNAi: A chemical modification analysis. *RNA*, 9(9), 1034–1048. <https://doi.org/10.1261/rna.5103703>
- Giorgi, G., Lecca, L. I., Alessio, F., Finstad, G. L., Bondanini, G., Lulli, L. G., Arcangeli, G., & Mucci, N. (2020). COVID-19-Related Mental Health Effects in the Workplace: A Narrative Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21). <https://doi.org/10.3390/ijerph17217857>
- Horie, S. (2024). Occupational Medicine and Anti-Aging Medicine. H. Yamada, & Y. Naito içinde, *Anti-Aging Medicine* s. 35-38. Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-8514-8_9
- Husman, K., & Husman, P. (2006). Challenges of OHS for changing working life. *International Congress Series*, 1294, 19-22. <https://doi.org/10.1016/j.ics.2006.02.061>
- ILO. (2023). *Occupational safety and health*. 05 16, 2025 tarihinde International Labour Organization: <https://www.ilo.org/resource/news/nearly-3-million-people-die-work-related-accidents-and-diseases>
- Jain, A., Hassard, J., Leka, S., Tecco, C. D., & Lavicoli, S. (2021). The Role of Occupational Health Services in Psychosocial Risk Management and the Promotion of Mental Health and Well-Being at Work. *International Journal of Environmental Research Public Health*, 18(7), 1-24. <https://doi.org/10.3390/ijerph18073632>
- Jilcha, K., & Kitaw, D. (2016). A Literature Review on Global Occupational Safety and Health Practice & Accidents Severity. *International Journal for Quality Research*, 10(2), 279-310. <https://doi.org/10.18421/IJQR10.02-04>
- Kaler, S. G. (2011). ATP7A-related copper transport diseases-emerging concepts and future trends. *Nature Reviews Neurology*, 7(1), 15–29. <https://doi.org/10.1038/nrneurol.2010.180>
- Kart, C. S., & Miser, E. (2025). The Economic Burden of Work Accidents and Occupational Diseases: Understanding the Invisible Costs. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 25(2), 36-48. <https://doi.org/10.9734/ajeba/2025/v25i21662>
- Laron, Z., Pollack, M. S., Zamir, R., Roitman, A., Dickerman, Z., Levine, L. S., Lorenzen, F., O'Neill, G. J., Pang, S., New, M. I., & Dupont, B. (1980). Late onset 21-hydroxylase deficiency and HLA in the Ashkenazi population: A new Allele at the 21-hydroxylase locus. *Human Immunology*, 1(1), 55–66. [https://doi.org/10.1016/0198-8859\(80\)90009-9](https://doi.org/10.1016/0198-8859(80)90009-9)
- Liu, H., Zhang, Q., Liu, R., & Shi, H. (2025). Two Decades on Occupational Health and Safety Risk Assessment: a Bibliometric Analysis and Literature Review. *Human and Ecological Risk Assessment: An International Journal*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/10807039.2025.2503261>
- Liu, R., Liu, H., Shi, H., & Gu, X. (2023). Occupational Health and Safety Risk Assessment: A Systematic Literature Review of Models, Methods, and Applications. *Safety Science*, 160, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2022.106050>
- Luthra, S., Govindan, K., Kannan, D., Mangla, S. K., & Garg, C. P. (2017). An integrated framework for sustainable supplier selection and evaluation in supply chains. *Journal of Cleaner Production*, 140(3), 1686–1698. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.09.078>

- Mossey, J. M., & Shapiro, E. (1982). SELF-RATED HEALTH - A PREDICTOR OF MORTALITY AMONG THE ELDERLY. *American Journal of Public Health*, 72(8), 800–808. <https://doi.org/10.2105/AJPH.72.8.800>
- Nissen, P., Ippolito, J. A., Ban, N., Moore, P. B., & Steitz, T. A. (2001). RNA tertiary interactions in the large ribosomal subunit: The A-minor motif. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 98(9), 4899–4903. <https://doi.org/10.1073/pnas.081082398>
- Özdemir, H., & Kayabaşı, R. (2024). Web of Science Veri Tabanında Bibliyometrik Bir Araştırma: İş Güvenliği Makaleleri. *Journal of Turkish Operations Management*, 8(1), 290-306. <https://doi.org/10.56554/jtom.1244801>
- Özmen Halis, E. G., Ay, İ., & Dal, M. (2025). Uluslararası Makalelerde Biyofilik Disiplinin Bibliyometrik Analizlerle Modellenmesi. İçinde M. Dal, N. Alp Dal, & İ. Ay (Ed.), *Bibliyometrik Analiz-1* (ss. 1–22). Akademisyen Kitabevi.
- Quinlan, M., Mayhew, C., & Bohle, P. (2001). The global expansion of precarious employment, work disorganization, and consequences for occupational health: A review of recent research. *International Journal of Health Services*, 31(2), 335–414. <https://doi.org/10.2190/607H-TTV0-QCN6-YLT4>
- Pıçakçıefe, M. (2025). İş Sağlığı ve Güvenliğine Çoklu Bakış. *Halk Sağlığı Araştırma ve Uygulamaları Dergisi*, 3(1), 11-17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15312643>
- Sandercock, P., Wardlaw, J. M., Lindley, R. I., Dennis, M., Cohen, G., Murray, G., Innes, K., Venables, G., Czlonkowska, A., Kobayashi, A., Ricci, S., Murray, V., Berge, E., Slot, K. B., Hankey, G. J., Correia, M., Peeters, A., Matz, K., Lyrer, P., ... Grp, I. S. T. 3 C. (2012). The benefits and harms of intravenous thrombolysis with recombinant tissue plasminogen activator within 6 h of acute ischaemic stroke (the third international stroke trial [{}IST-3]): a randomised controlled trial. *Lancet*, 379(9834), 2352–2363. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(12\)60768-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(12)60768-5)
- Shoss, M. K. (2017). Job Insecurity: An Integrative Review and Agenda for Future Research. *Journal of Management*, 43(6), 1911–1939. <https://doi.org/10.1177/0149206317691574>
- Yıldız, A. N., & Şahan, C. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar. A. N. Yıldız, & A. Sandal içinde, *İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları* (s. 19). Hacettepe Üniversitesi

Bölüm 2

MİMARİ TASARIMDA SİSMİK DAYANIKLILIK ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Arzu ER¹

GİRİŞ

Depremler, yalnızca yer kabuğunda meydana gelen fiziksel hareketler olarak değil, aynı zamanda kentlerin, yapıların ve toplumsal güvenliğin dayanıklılığını sınavan kapsamlı afetler olarak değerlendirilmektedir. Japonya, Fas, Suriye ve Türkiye’de yaşanan yüksek şiddetli depremler, bu doğa olaylarının küresel ölçekte her yıl milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine neden olduğunu ve depremleri gezegenin en ölümcül doğal afetlerinden biri hâline getirdiğini bir kez daha açıkça ortaya koymuştur. Bu gerçeklik, depremlerin dinamiklerini daha derinlemesine anlamaya ve bu afetlerin etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalara olan kararlılığı giderek güçlendirmiştir.

Bu bağlamda, depremler karşısında yapıların dayanımının artırılması, uzun yıllardır mühendislik disiplininin temel araştırma ve uygulama alanlarından biri olmuştur. Strüktürel hesaplamalar, uygun malzeme seçimleri ve zemin-yapı etkileşimlerinin analizi gibi teknik konular, yapı güvenliğini sağlamada öncelikli başlıklar arasında yer almaktadır. Ancak günümüzde bilimsel çalışmalar, yapı güvenliğinin yalnızca mühendislik hesaplamalarına dayanarak sağlanamayacağını; mimari tasarım kararlarının da yapıların sismik performansı üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahip olduğunu sıklıkla vurgulamaktadır (Arnold, 1984; Charleson, 2008). Mimari tasarım sürecinde alınan kararlar, taşıyıcı sistemlerin davranışı, kütle dağılımı ve yapı formu gibi kritik parametreler aracılığıyla yapıların depreme karşı dayanıklılığını önemli ölçüde etkilemektedir.

Öte yandan, mevcut sismik tasarım yönetmeliklerinin gerekli yerel uyarlamalar yapılmadan doğrudan benimsenmesi, özellikle yüksek yapılarda ciddi yapısal başarısızlıklara yol açabilmektedir (Pellegrino & Sena-Cruz, 2015; Cuenca vd., 2018; Cobo vd., 2011). Bu nedenle, ileri düzey bir yaklaşım olan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, arzu@akdeniz.edu.tr,
ORCID iD: 0000-0003-4433-1410

SONUÇ

Bu çalışmada elde edilen bulgular, mimari tasarım kararlarının yalnızca estetik bir tercih değil, aynı zamanda yapı güvenliği açısından stratejik bir belirleyici olduğunu göstermektedir. Bibliyometrik analiz sonuçları, özellikle “building”, “capacity” ve “strength” kavramları etrafında yoğunlaşan yayın kümeleri aracılığıyla bu ilişkinin hem yapısal hem de disiplinlerarası bir bağlamda tartışıldığını ortaya koymuştur. Mimarlık ve mühendislik disiplinlerinin birlikte değerlendirilmesinin gerekliliği hem literatür taramasında hem de bibliyometrik haritalarda net bir biçimde gözlemlenmiştir. Ancak, bu iş birliğinin uygulamada yeterince sistematik bir yapıya oturtulmadığı, özellikle mimarlık temelli araştırmaların sayıca hâlâ sınırlı olduğu da dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, bibliyometrik analiz, “Mimari Tasarımda Sismik Dayanıklılık” konusunun dinamik, büyüyen ve disiplinlerarası bir alan olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, mimari perspektifin daha güçlü bir şekilde entegre edilmesi ve mimari tasarım stratejilerinin sismik performansa olan doğrudan etkilerinin daha fazla vurgulanması, alanın gelecekteki gelişimi için önemli bir potansiyel taşımaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmalar için çeşitli araştırma boşluklarının bulunduğu da çalışma sonucunda görülmüştür. Öncelikle, mimari tasarımın sismik performansa etkilerini sayısal modelleme, deneysel analiz ve vaka çalışmalarıyla ortaya koyan daha fazla ampirik veriye ihtiyaç vardır. Ayrıca, parametrik tasarım, yapay zekâ destekli analiz araçları gibi yeni nesil tasarım teknolojilerinin entegrasyonu, bu alanda kapsamlı değerlendirmelere olanak tanıyacaktır. Literatürdeki mevcut analizler çoğunlukla makro düzeyde bilgi üretimini ele alırken, yapı tipi, zemin sınıfı, iklimsel bağlam ve kültürel faktörleri de dikkate alan mikro ölçekteki detaylı içerik analizlerine gereksinim duyulmaktadır. Bunun yanında, disiplinlerarası iş birliklerinin sadece proje bazlı değil, eğitim ve politika üretim düzeylerinde de desteklenmesi; yerel yönetimler ve politika yapıcılar için rehber belgeler hazırlanması da önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abate, M. S., Evangelista, A. C. J., & Tam, V. W. Y. (2025). Global Research Trends in Performance-Based Structural Design: A Comprehensive Bibliometric Analysis. *Buildings*, 15(3), 363. <https://doi.org/10.3390/buildings15030363>
- Afzal, M.; Liu, Y.; Cheng, J.C.; Gan, V.J. (2020). Reinforced concrete structural design optimization: A critical review. *Journal of Cleaner Production*, 260, 120623. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120623>
- Aghagholizadeh, M. (2024). Overview and analysis of seismic resilient structures with modular rocking shear walls. *arXiv preprint*. <https://arxiv.org/abs/2406.19582>

- Alam, Z., Zhang, C. & Samali, B. The role of viscoelastic damping on retrofitting seismic performance of asymmetric reinforced concrete structures. *Earthq. Eng. Eng. Vib.* 19, 223–237 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11803-020-0558-x>
- Andersen, N. (2019). Mapping the expatriate literature: a bibliometric review of the field from 1998 to 2017 and identification of current research fronts. *The International Journal of Human Resource Management*, 32(22), 4687–4724. <https://doi.org/10.1080/009585192.2019.1661267>
- Anwar, G.A.; Dong, Y. (2020). Seismic resilience of retrofitted RC buildings. *Earthquake Engineering and Engineering Vibration*, 19, 561–571. <https://doi.org/10.1007/s11803-020-0580-z>
- Arabacıoğlu F.P., Er İhsan, E. & Tastan H., (2025). The investigation into the relationship between seismic design and architectural education: a systematic literature review. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*. <https://doi.org/10.1080/13467581.2025.2458798>
- Arnold, C. (1984). Building configuration: The architecture of seismic design. *Bulletin of the New Zealand Society for Earthquake Engineering*, 17(2), 83–89. <https://doi.org/10.5459/bnzsee.17.2.83-89>
- Ay, İ., Bekler, S., vd. Sürdürülebilirlik ve ekoloji odaklı turizm araştırmaları: VOSviewer ile bibliyometrik bir değerlendirme, *Cilt 9 Sayı 1* (2025): Yakın Mimarlık Dergisi, 61-87. <https://doi.org/10.32955/neujna202591939>
- Bai, J., Cheng, F., Jin, S. et al. Assessing and quantifying the earthquake response of reinforced concrete buckling-restrained brace frame structures. *Bull Earthquake Eng* 17, 3847–3871 (2019). <https://doi.org/10.1007/s10518-019-00633-0>
- Bichteler, J.; Eaton, E.A. (1980). The combined use of bibliographic coupling and cocitation for document retrieval. *Journal of the American Society for Information Science*, 31(4), 278–282. <https://doi.org/10.1002/asi.4630310408>
- Bhowmik, R., “Keyword extraction from abstracts and titles,” *IEEE Southeast-Con 2008*, Huntsville, AL, USA, 2008, pp. 610-617, <https://doi.org/10.1109/SECON.2008.4494366>
- Blanco-Mesa, F.; Merigó, J.M.; Gil-Lafuente, A.M. (2017). Fuzzy decision making: A bibliometric-based review. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 32(3), 2033–2050. <https://doi.org/10.3233/JIFS-161640>
- Charleson, A. (2008). *Seismic design for architects: Outwitting the quake*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080888255>
- Cobo, M.J. & López-Herrera, A.G. & Herrera-Viedma, E. & Herrera, F., 2011. “An approach for detecting, quantifying, and visualizing the evolution of a research field: A practical application to the Fuzzy Sets Theory field,” *Journal of Informetrics*, Elsevier, vol. 5(1), pages 146-166. DOI: 10.1016/j.joi.2010.10.002
- Cuenca, E., Conforti, A., Minelli, F. et al. A material-performance-based database for FRC and RC elements under shear loading. *Mater Struct* 51, 11 (2018). <https://doi.org/10.1617/s11527-017-1130-7>
- Dal, M., Burkut, E. B., & Karataş, L. (2023). Analysis of Publications on Earthquake Research in Architecture Category and Analysis with R Studio-Biblioshiny Software. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 8(Special Issue), 183-197. <https://doi.org/10.30785/mbud.1333876>

- De Araluze, G.K.B.; Plaza, N.C. (2022). Open banking: A bibliometric analysis-driven definition. *PLoS ONE*, 17(10), e0275496. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0275496>
- Donthu, N.; Kumar, S.; Mukherjee, D.; Pandey, N.; Lim, W.M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Filiatrault, A., Sullivan, T. Performance-based seismic design of nonstructural building components: The next frontier of earthquake engineering. *Earthq. Eng. Eng. Vib.* 13 (Suppl 1), 17–46 (2014). <https://doi.org/10.1007/s11803-014-0238-9>
- Fraternali, F., & Santos, F. (2019). Mechanical modeling of superelastic tensegrity braces for earthquake-proof structures. *arXiv preprint*. <https://arxiv.org/abs/1910.07080>
- Ganjavi, B.; Gholamrezatabar, A.; Hajirasouliha, I. (2019). Effects of soil-structure interaction and lateral design load pattern on performance-based plastic design of steel moment resisting frames. *Structural Design of Tall and Special Buildings*, 28(10), e1624. <https://doi.org/10.1002/tal.1624>
- Gkimprxis, H., Pinho, R., & Bommer, J. J. (2020). Evaluating alternative approaches for the seismic design of structures. *Bulletin of Earthquake Engineering*, 18(6), 2393–2412. <https://doi.org/10.1007/s10518-020-00858-4>
- Gilani, A. & Miyamoto, H. K., (2018). Seismic risk assessment and retrofit of school buildings in developing countries. In 11th U.S. National Conference on Earthquake Engineering. <https://doi.org/10.1061/9780784481325.001>
- Huang, Y.-N., Whittaker, A. S., & Luco, N. (2010). Seismic performance assessment of base-isolated safety-related nuclear structures. *Earthquake Engineering & Structural Dynamics*, 39(13), 1421–1442. <https://doi.org/10.1002/eqe.1038>
- Kim, J.-H., Hessek, C. J., Kim, Y. J., & Park, H.-G. (2022). Seismic analysis, design, and retrofit of built-environments: A procedural review of current practices and case studies. *Journal of Infrastructure Preservation and Resilience*, 3(11). <https://doi.org/10.1186/s43065-022-00056-3>
- Koseoglu, M.A.; Rahimi, R.; Okumus, F.; Liu, J. (2016). Bibliometric studies in tourism. *Annals of Tourism Research*, 61, 180–198. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2016.10.006>
- Kumar, M., & Whittaker, A. S. (2018). Cross-platform implementation, verification and validation of advanced models of elastomeric seismic isolation bearings. *Engineering Structures*, 175, 926–943. <https://doi.org/10.1016/j.engstruct.2018.08.047>
- Lee, D., & Constantinou, M. C. (2016). Quintuple friction pendulum isolator—Behavior, modeling, and validation. *Earthquake Spectra*, 32(3), 1607–1626. <https://doi.org/10.1193/040615EQS053M>
- Liu, X.; Zhan, F.B.; Hong, S.; Niu, B.; Liu, Y. (2012). A bibliometric study of earthquake research: 1900–2010. *Scientometrics*, 92, 747–765. <https://doi.org/10.1007/s11192-011-0599-z>
- Mauro, S.G. (2019). *Public Sector Performance-Based Budgeting in Italy*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-02077-4_6
- Morandi, P.; Hak, S.; Magenes, G. (2018). Performance-based interpretation of in-plane cyclic tests on RC frames with strong masonry infills. *Engineering Structures*, 156, 503–521. <https://doi.org/10.1016/j.engstruct.2017.11.058>
- Mortezaei, A., Ronagh, H.R. (2011). Plastic Hinge Length of RC Columns Subjected to Both Far-Fault and Near-Fault Ground Motions Having Forward Directivity. *Structural Design of Tall and Special Buildings*, 22(12), 903–926. <https://doi.org/10.1002/tal.729>

- Muho, E.V., Qian, J. & Beskos, D.E. A direct displacement-based seismic design method using a MDOF equivalent system: application to R/C framed structures. *Bull Earthquake Eng* 18, 4157–4188 (2020). <https://doi.org/10.1007/s10518-020-00857-5>
- Nakamura, Y., & Okada, K. (2019). Review on seismic isolation and response control methods of buildings in Japan. *Earth, Planets and Space*, 71(1), 1–19. <https://doi.org/10.1186/s40677-019-0123-y>
- Noushini, A.; Castel, A. (2018). Performance-based criteria to assess the suitability of geopolymer concrete in marine environments using modified ASTM C1202 and ASTM C1556 methods. *Materials and Structures*, 51, 146. <https://doi.org/10.1617/s11527-018-1267-z>
- Pellegrino, C.; Sena-Cruz, J. (2015). Design Procedures for the Use of Composites in Strengthening of Reinforced Concrete Structures: State-of-the-Art Report of the RILEM Technical Committee 234-DUC; RILEM: Paris, France; Volume 2. Available online: <https://www.rilem.net/groupe/234-duc-design-procedures-for-the-use-of-composites-in-strengthening-of-reinforced-concrete-structures-251> (accessed on 20 January 2025).
- Roohi, M., & Hernandez, E. M. (2020). Performance-based post-earthquake decision-making for instrumented buildings. *arXiv preprint*. <https://arxiv.org/abs/2002.11702>
- Rossetto, T., & Elnashai, A. (2005). A new analytical procedure for the derivation of displacement-based vulnerability curves for populations of RC structures. *Engineering Structures*, 27(3), 397–409. <https://doi.org/10.1016/j.engstruct.2004.11.002>
- Sangoju, B.; Gopal, R.; Bhajantri H, B. (2021). A review on performance-based specifications toward concrete durability. *Structural Concrete*, 22(S1), E1526–E1538. <https://doi.org/10.1002/suco.201900542>
- Siddika, A.; Al Mamun, A.; Ferdous, W.; Alyousef, R. (2020). Performances, challenges and opportunities in strengthening reinforced concrete structures by using FRPs—A state-of-the-art review. *Engineering Failure Analysis*, 111, 104480. <https://doi.org/10.1016/j.engfailanal.2020.104480>
- Waltman, L.; van Eck, N.J.; Noyons, E.C.M. (2010). A unified approach to mapping and clustering of bibliometric networks. *Journal of Informetrics*, 4(4), 629–635. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2010.07.002>
- Whittaker, A. S., Sollogoub, P., & Kim, M.-K. (2018). Seismic isolation of nuclear power plants: Past, present and future. *Nuclear Engineering and Design*, 338, 290–299. <https://doi.org/10.1016/j.nucengdes.2018.07.025>
- Zhong, K.; Lin, T.; Deierlein, G.G.; Graves, R.W.; Silva, F.; Luco, N. (2021). Tall building performance-based seismic design using SCEC broadband platform site-specific ground motion simulations. *Earthquake Engineering & Structural Dynamics*, 50(1), 81–98. <https://doi.org/10.1002/eqe.3364>

Bölüm 3

MİMARLIK-ERGONOMİ İLİŞKİSİNİ BİLİMSEL YAYINLARDAN İZLEMEK: BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME (1975-2025)

Beyza Nur AZMANOĞLU¹
İrem Zülal KARABİNA²
Şengül YALÇINKAYA³

GİRİŞ

Ergonomi, insanların fiziksel, bilişsel ve organizasyonel kapasitelerini göz önünde bulundurarak, mekanları ve ürünleri daha verimli, güvenli ve konforlu hale getirmeyi amaçlayan disiplinlerarası bir bilim dalıdır. İnsan faktörleri mühendisliği olarak da adlandırılan ergonomi, antropometri, biyomekanik, psikoloji ve iş bilimi gibi farklı alanlardan beslenerek insan-merkezli tasarım yaklaşımlarını geliştirir. Ergonominin temel amacı, insan-makine-çevre etkileşimini optimize ederek performansı artırmak ve sağlık risklerini en aza indirmektir. Özellikle iş kazaları, kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları ve bilişsel yüklenme gibi sorunları önlemek için ergonomik tasarım prensipleri büyük bir önem taşımaktadır.

Mimarlık, insan yaşamını ve mekânsal deneyimi doğrudan şekillendiren bir disiplin olarak ergonomiyle yakın bir ilişki içindedir. Kullanıcı odaklı tasarım anlayışı, yapıların insan ihtiyaçlarına uygun olarak inşa edilmesini gerektirir. Bu bağlamda ergonomi, mimari tasarım süreçlerinde hem bireysel hem de toplumsal ölçekte konfor, güvenlik ve verimlilik ilkelerinin gözetilmesini sağlar. Ofis binalarından konutlara, hastanelerden kamusal alanlara kadar geniş bir yelpazede ergonomik tasarım, bireylerin fiziksel ve psikolojik refahını artıran önemli bir unsurdur. Mekanların düzenlenmesi, aydınlatma kalitesi, mobilya seçimi ve mekânsal organizasyon gibi faktörler, mimarlık ve ergonomi arasındaki etkileşimin en belirgin görünümleridir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık AD, 423990@ogr.ktu.edu.tr, ORCID iD: 0009-0004-9165-5674

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık AD, 433219@ogr.ktu.edu.tr, ORCID iD: 0009-0000-6632-7610

³ Prof. Dr, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık AD, sengulyalcinkaya@ktu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1629-6443

Bu bağlamda, gelecekteki çalışmaların yalnızca fiziksel çevre düzenlemeleriyle sınırlı kalmayan, aynı zamanda duygusal, kültürel ve bilişsel boyutları da içeren çok katmanlı, deneyim temelli ve ilişkilendirici tasarım paradigmalarına yönelmesi önem taşımaktadır. Ayrıca, kullanıcı gruplarına göre değişen ergonomik ihtiyaçların saha temelli yöntemlerle derinleştirilmesi ve mimarlık-ergonomi ilişkisinin uygulamadaki karşılıklarının disiplinler arası iş birlikleriyle ele alınması, literatürdeki bütünlüğün güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, bu çalışma mimarlık ve ergonomi ilişkisine dair literatürü betimlemenin ötesine geçerek; kavramsal gelişim hatlarını görünür kılmakta ve bu iki disiplinin birbirini nasıl dönüştürdüğünü teorik ve yöntemsel düzeyde tartışmaya açmaktadır. Elde edilen bulgular, mevcut araştırma eğilimlerinin anlaşılmasına olduğu kadar, gelecekteki bilimsel yönelimlerin planlanmasına da güçlü bir referans alanı sunmaktadır. Mimarlık ve ergonomi arasındaki etkileşim, yalnızca kullanıcı konforunu artırmaya yönelik değil; aynı zamanda insan odaklı, kapsayıcı ve sürdürülebilir yaşam çevreleri oluşturmak açısından da yeniden düşünülmesi gereken stratejik bir ortaklıktır.

KAYNAKÇA

- Akyıldız Hatırnaz, A. (2019). Ergonomi Çerçevesinde Eşitlikçi Mekân Üretim Yaklaşımı Olarak “Evrensel Tasarım” Kavramı. *Ergonomi*, 2(3), 178-193. <https://doi.org/10.33439/ergonomi.544559>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-Tool For Comprehensive Science Mapping Analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Ay, İ., & Dal, M. (2024). 1989’den Günümüze Dijital Mimarlık: Akademik Yayınların Bibliyometrik Analizi. *International Science and Art Congress*, 190-198.
- Bekler, S., Ay, İ., Dal, M., & Bekler, B. (2024). Bilimsel Bir Bakış: Küresel İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Alanındaki Araştırma Trendleri (1992-2024). In: M. Dal (Ed.), *Mimarlıkta Güncel Araştırma, Tasarım ve Yöntem-2024* (pp. 1-24). Livre de Lyon.
- Broadus, R. N. (1987). Toward A Definition Of “Bibliometrics.” *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379. <https://doi.org/10.1007/bf02016680>
- Burkut, E. B., & Dal, M. (2023). Systematic Literature Review And Scientific Maps On Ecological Architecture And Eco-Architecture. *International Journal of Pure and Applied Sciences*, 9(2), 369-380. <https://doi.org/10.29132/ijpas.1365407>
- Burnard, M. D., & Kutnar, A. (2020). Human Stress Responses In Office-Like Environments With Wood Furniture. *Building Research and Information*, 48(3), 316-330. <https://doi.org/10.1080/09613218.2019.1660609>
- Charytonowicz, J. (2000). Architecture And Ergonomics. *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting*, 44(33), 6-103-6-106. <https://doi.org/10.1177/154193120004403305>
- Duca, G. (2014). From Energy-Efficient Buildings To Energy-Efficient Users And Back: Ergonomic Issues In Intelligent Buildings Design. *Intelligent Buildings International*, 6(4), 215-223. <https://doi.org/10.1080/17508975.2014.909770>

- Dul, J., & Weerdmeester, B. (2007). *Ergonomics For Beginners*. CRC Press.
- Eilouti, B. (2021). A Framework For Integrating Ergonomics Into Architectural Design. *Ergonomics in Design*, 31(1), 4–12.
- Fischer, K., Thatcher, A., & Zink, K. J. (2021). Human Factors And Ergonomics For Sustainability. In *Handbook of Human Factors and Ergonomics* (pp. 1512–1527). <https://doi.org/10.1002/9781119636113.ch57>
- Garfield, E., Malin, M., & Small, H. (1983). Bibliometrics: Quantification Of Bibliographic Information. *Journal of Documentation*, 39(4), 276–286.
- Haslam, R. & Waterson, P. (2013). Ergonomics And Sustainability. *Ergonomics*, 56(3), 343–347. <https://doi.org/10.1080/00140139.2013.78>
- Hendrick, H. W., & Kleiner, B. M. (2002). *Macroergonomics: Theory, Methods, And Applications*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Hollnagel, E. (1997). Cognitive Ergonomics: It's All In The Mind. *Ergonomics*, 40(10), 1170–1182. <https://doi.org/10.1080/001401397187685>
- Lu, J., & Hignett, S. (2006, April). Ergonomics Methods Applied To Healthcare Architecture. In *6th International Postgraduate Research Conference of International Built & Human Environment Research Week* (pp. 6-7).
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi. (2019, Ekim). 25. Ulusal Ergonomi Kongresi bölümümüz ev sahipliğinde gerçekleştirildi. <https://end-muhendislik.omu.edu.tr/en/etkinlikler/25-ulusal-ergonomi-kongresi-bolumumuz-ev-sahipliginde-gerceklestirildi>
- Pavlova, M. V., Reznichenko, S. I., & Nartova-Bochaver, S. K. (2023). A New Instrument To Measure Healthy Workplace Qualities: The People In The Office Scale. *Frontiers in Psychology*, 14, 1241555. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1241555>
- R Core Team. (2016). R: A language and environment for statistical computing. Vienna, Austria: R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org>
- Reijula, J., Nevala, N., Lahtinen, M., Ruohomäki, V., & Reijula, K. (2014). Lean Design Improves Both Health-Care Facilities And Processes: A Literature Review. *Intelligent Buildings International*, 6(3), 170–185. <https://doi.org/10.1080/17508975.2014.901904>
- Sanders, M. S., & McCormick, E. J. (1992). *Human Factors In Engineering And Design* (7th ed.). McGraw-Hill.
- Smith, T. J. (2013). Designing Learning Environments To Promote Student Learning: Ergonomics In All But Name. *Work*, 44, 39–60. <https://doi.org/10.3233/wor-121493>
- Yalçinkaya, Ş., & Zengin, G. (2024). A Bibliometric Study On The Trends Of Children's Studies In The Field Of Architecture (1975-2024), *3rd International Ege Congress On Scientific Research*, 244-461.
- Yeşil, P., & Güzel, M. (2024). Görsel Kalite Değerlendirme Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. In M. Dal (Ed.), *Mimarlıkta Güncel Araştırma, Tasarım ve Yöntem-2024* (pp. 25–42). Livre de Lyon.
- Tekin, S., Dal, M., & Ay, İ. (2025). Museums As A Confluence Of Culture And Art: A Bibliometric Analysis Of The Scopus Database. II. *International Perge Scientific Studies Congress*, 174–182.
- TÜBİTAK. (2019). *2019 yılı faaliyet raporu*. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu. https://tubitak.gov.tr/sites/default/files/2023-09/tubitak_2019_yili_faaliyet_raporu_1.pdf
- White, C. M. (2008). Ergonomics: What Is It. *The Bent of Tau Beta Pi*, 24-27.

Bibliyometrik Analiz II

- Wolkoff, P. (2008). “Healthy” Eye İn Office-Like Environments. *Environment International*, 34(8), 1204–1214. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2008.04.005>
- Woodcock, A. (2011). About Ergonomics, About Design, About The User. *Design Principles and Practices*, 4(6), 177–194. <https://doi.org/10.18848/1833-1874/CGP/v04i06/37979>
- Vural, H. (2021). Çevre Tasarımı ve İnsan. In C. Yaşaroğlu (Ed.), *Çevre Psikolojisine Giriş* (1st ed., pp. 107–137). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

Bölüm 4

DEPREME DAYANIKLI KENTLEŞMEDE KENTSEL DÖNÜŞÜM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARININ ROLÜ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

**Sinem Helen UMUT¹
Aslı ER AKAN²**

GİRİŞ

Depremler, ani gelişen doğa olayları olup, meydana geldikleri bölgelerde hem maddi hem de manevi açıdan derin yıkımlara neden olan afet türleri arasında yer almaktadır. Özellikle büyük depremler sonucunda ortaya çıkan fiziksel hasarlar, kentlerin mekânsal bütünlüğünü bozmakta, ekonomik ve sosyal sistemler üzerinde kalıcı etkiler bırakmaktadır. Bu bağlamda, depremlerin kentler üzerindeki etkisinin büyüklüğü, yalnızca sarsıntının şiddetiyle değil; aynı zamanda kentlerin jeolojik zemin özellikleri, yerleşim alanlarının planlanma biçimi, yapı stoğunun teknik yeterliliği ve afet riskine duyarlılık gibi faktörlerle de doğrudan ilişkilidir (Doğan, 2016).

Türkiye, jeolojik yapısı nedeniyle dünyanın en aktif deprem kuşaklarından birinde yer almakta olup, başlıca üç büyük fay hattı tarafından şekillendirilmektedir: Kuzey Anadolu Fay Hattı, Doğu Anadolu Fay Hattı ve Batı Anadolu Fay Sistemi. Bu deprem hatlarının bulunduğu birincil ve ikincil deprem bölgelerindeki kentlerimizde tarihsel süreçte 1990-2023 tarihleri arasında toplam 21 adet yıkıcı boyutta depremler yaşanmıştır (Ağın & ZengİN ÇeliK, 2022; Ağın Gözükişil & Tezcan, 2023; İstanbul Teknik Üniversitesi, 2023).

Tarihsel süreçte bu fay hatları üzerinde meydana gelen depremler, özellikle kent merkezlerinde ciddi can kayıplarına, altyapı ve üstyapı tahribatlarına, ekonomik kayıplara ve sosyo-psikolojik travmalara yol açmıştır. 1939 Erzincan Depremi, 1999 Gölcük Depremi ve 2011 Van Depremi, 2020 Elazığ Depremi ve

¹ (Yüksek Lisans Öğrencisi), Çankaya Üniversitesi Mimarlık AD, sinemhelenumut@gmail.com, ORCID iD: 0009-0001-4091-9922

² Prof. Dr., Çankaya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, alierakan@cankaya.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5362-8625

dingenin korunması, kültürel mirasın yaşatılması, toplumsal katılımın teşviki ve sosyal adaletin gözetilmesi gibi çok boyutlu hedefleri içermelidir. Bu, kentsel dönüşümün sadece fiziksel bir müdahale olmanın ötesinde, aynı zamanda toplumsal refahı ve çevresel sürdürülebilirliği hedefleyen stratejik bir araç olarak konumlandırılmasını gerektirir.

Sonuç olarak, bu bibliyometrik analiz, depreme dayanıklı, sürdürülebilir ve yaşanabilir kentlerin oluşturulması yolunda akademik literatürdeki mevcut birikimi, temel eğilimleri ve potansiyel araştırma boşluklarını ortaya koyarak hem gelecekteki bilimsel çalışmalara hem de politika yapıcılara ve uygulamacılara yol gösterici bir perspektif sunmaktadır. Alandaki mevcut bilgi birikimine katkı sağlamanın ötesinde, gelecekteki araştırmaların ve uygulamaların, özellikle deprem gerçeğiyle yaşayan kentlerimizde, daha dirençli, adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir yaşam çevreleri inşa etme hedefine odaklanmasına yönelik bir zemin hazırlamaktadır. Bu çalışma, aynı zamanda, benzer risklere maruz kalan diğer ülkeler için de karşılaştırmalı analizler ve politika dersleri çıkarma potansiyeli taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağın, C., & Zengin Çelik, H. (2022). Kentsel Afetlerle Mücadelede 6306 Sayılı Kanun Kapsamındaki Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Türkiye Afet Durumu Üzerinden Okunması. *Kent Akademisi*, 15(3), 1109-1131. <https://doi.org/10.35674/kent.1023195>
- Ağın Gözükişil, C., & Tezcan, S. (2023). Cumhuriyet'in Yüzüncü Yılında Türkiye'de Afetler: 06 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi. *Kent Akademisi*. <https://doi.org/10.35674/kent.1353445>
- Akkar Ercan, M. (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye. *Journal of Planning*, 36, 29.
- Bekler, S., Dal, M., Ay, İ., & Bekler, B. (2025). Sürdürülebilir Mimarlık Araştırmalarında Bilimsel Eğilimler: Bibliyometrik Analiz ve Tematik Haritalama. *Yakın Mimarlık Dergisi*, 9(1), 61-87. <https://doi.org/10.32955/neujna202591939>
- Bilgehan, M. (2023). Kentsel Dönüşümde Afetlere Dirençli Yapılar. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*, 2(4), 282-301.
- Borzi, B., Crowley, H., & Pinho, R. (2008). Simplified Pushover-Based Earthquake Loss Assessment (Sp-Bela) Method For Masonry Buildings. *International Journal Of Architectural Heritage*, 2(4), 353-376. <https://doi.org/10.1080/15583050701828178>
- Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". *Scientometrics*, 12(5), 373-379. <https://doi.org/10.1007/BF02016680>
- Çakır, E. (2023). 21. Yüzyılda Kentsel Dönüşüm Ve Yeni Eğilimler. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 7(18), 118-144. <https://doi.org/10.54707/meric.1283846>
- Dal, M., Burkut, E. B., & Karataş, L. (2023). Analysis of Publications on Earthquake Research in Architecture Category and Analysis with R Studio-Biblioshiny Software. Jour-

- nal of Architectural Sciences and Applications, 8(Special Issue), 183-197. <https://doi.org/10.30785/mbud.1333876>
- Demirel, D. (2018). Kentsel Dönüşüm [Yüksek Lisans]. Pamukkale Üniversitesi.
- Doğan, B. (2016). Afet Riski Nedeniyle Kentsel Dönüşüm: İzmir Örneği [Yüksek Lisans, Artvin Çoruh Üniversitesi]. <http://rgdoi.net/10.13140/RG.2.2.19568.99847>
- Duman, O. (2024). Web Of Science'ta Listelenen Kodlama Konulu Eğitim Araştırmalarının Vosviewer İle Bibliyometrik Analizi [Yüksek Lisans]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ertas, M., & Bayındır, Ö. (2020). Sürdürülebilir Kentsel Dönüşüm. Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi, 2(1), 1-9.
- Genç, F. N. (2008). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 15(1), 115-130.
- Görgülü, Z. (2009). Kentsel Dönüşüm ve Ülkemiz. Tmmob İzmir Kent Sempozyumu, 767,780.
- Güner, B. (2020). Türkiye'deki Deprem Hasarlarına Dönemsel Bir Yaklaşım; 3 Dönem 3 Deprem. Doğu Coğrafya Dergisi, 25(43), 139-152. <https://doi.org/10.17295/ataunitedd.730289>
- Han, B. (2023). Sürdürülebilir Mimari Ve Enerji Verimliliği Konusunda Yapılmış Çalışmalar Ve Öneriler. Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi, 6(1), 57-72.
- Indirli, M., Kouris, L., Formisano, A., Borg, R., & Mazzolani, F. (2013). Seismic Damage Assessment of Unreinforced Masonry Structures After The Abruzzo 2009 Earthquake: The Case Study of the Historical Centers of L'Aquila and Castelvechio Subequo. International Journal Of Architectural Heritage, 7(5), 536-578. <https://doi.org/10.1080/15583058.2011.654050>
- Işıkcevhahir, E. (2017). Kentsel Dönüşümde Sürdürülebilirlik Kavramı (YÖK Tez Merkezi) [Yüksek Lisans]. Haliç Üniversitesi.
- İstanbul Teknik Üniversitesi. (2023). 06 Şubat 2023 04.17 Mw 7,8 Kayramanmaraş (Pazarcık, Türkoğlu), Hatay (Kırıkhan) ve 13.24 Mw 7.7 Kahramanmaraş (Elbistan/Nurhak-Çardak) Depremleri Nihai Rapor. İstanbul Teknik Üniversitesi. <https://haberler.itu.edu.tr/haberdetay/2023/03/24/itu-den-2023-nihai-deprem-raporu>
- Langenbach, R. (2007). From "Opus Craticium" To The "Chicago Frame": Earthquake-Resistant Traditional Construction. International Journal Of Architectural Heritage, 1(1), 29-59. <https://doi.org/10.1080/15583050601125998>
- Lemos, J. (2007). Discrete Element Modeling Of Masonry Structures. International Journal Of Architectural Heritage, 1(2), 190-213. <https://doi.org/10.1080/15583050601176868>
- Merigó, J. M., Gil-Lafuente, A. M., & Yager, R. R. (2015). An overview of fuzzy research with bibliometric indicators. Applied Soft Computing, 27, 420-433. <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2014.10.035>
- Ökde, F., & Ekinci, E. (2022). Depremlerin Kentsel Dönüşüm Uygulamalarına Etkisi: 2020 Elazığ Depremi Örneği. Kent Akademisi, 15(3), 1223-1245. <https://doi.org/10.35674/kent.1016589>
- Özden, P. P. (2006). Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 35, 215-233.
- Roberts, P. (Ed.). (2008). Urban regeneration: A handbook (Reprint). SAGE.

- SadiOğlu, U., & Ergönül, E. (2020). Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Anlamı, Aktörleri ve Amaçları. *İdealkent*, 11(30), 878-908. <https://doi.org/10.31198/idealkent.682756>
- Seydiogulları, H. S. (2016). New Regulations and Urban Renewal. *Journal of Planning*. <https://doi.org/10.5505/planlama.2016.54254>
- Şisman, A., & Kibaroglu, D. (2009). Dünyada Ve Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları.
- Taş, E., & Özcan, U. (2023). Sustainable Architecture Applications Based On Culture And Religion In Bali Traditional Architecture. *International Journal Of Social And Humanities Sciences*, 7(3), 11-36.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Ye, Y., & van Nes, A. (2014). Quantitative tools in urban morphology: Combining space syntax, spacematrix and mixed-use index in a GIS framework. *Urban Morphology*, 18(2), 97-118.
- Yenice, M. S. (2014). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 16(1), 76-88.
- Yolcu, F. (2021). Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Yasalar ve Aktörler Üzerinden Dönemsel Olarak Değerlendirilmesi. *Journal of Planning*. <https://doi.org/10.14744/planlama.2021.46504>
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan Atıf, Ortak Atıf ve Bibliyografik Eşleşme Yaklaşımlarına Dayalı Olarak Araştırma Alanlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.

Bölüm 5

ULAKBİM VERİ TABANINDA SİBER GÜVENLİK VE DENETİM KONUSUNDA YAYINLANMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Ayşe Gül GÖK¹

GİRİŞ

Siber kavramı bilgisayar ve ağlarını içeren kavram veya varlıkları tanımlamak için kullanılmaktadır (NATO, 2012). Siber, dijital dünyadaki tüm süreçleri kapsarken, bu alanın kötüye kullanımı sonucunda oluşan siber suçlar giderek artan bir tehdit haline gelmektedir. Başka bir ifadeyle internet, bireylere, şirketlere ve devletlere birçok alanda önemli imkanlar sunarken, aynı zamanda siber suçlar olarak adlandırılan yeni bir suç türünün ortaya çıkmasına neden olmuştur (Verma & Bajaj, 2008). Siber suçlarla ilgili ilk vakalar, bilgisayar ağlarının kurulması ve kişisel bilgisayar kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte görülmeye başlamıştır. Bu gelişmeler, siber suçların hızla yayılmasına zemin hazırlamıştır. İlk hackerlar, 1960 yılında Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde (MIT) ortaya çıkmış ve 20 Kasım 1963'te MIT'nin öğrenci dergisi "The Tech"te anılmıştır. Başlangıçta bu terim, bilgisayarları yaratıcı bir şekilde kullanmayı ifade ederken, zamanla bilişim sistemlerine zarar vermekle ilişkilendirilen farklı bir anlam kazanmıştır. Literatürde siber suç kavramı, "bilgisayar suçu", "elektronik suç", "e-suç", "yüksek teknoloji suçu", "bilgi çağı suçu", "sibernetik suç", "bilgisayar bağlantılı suç" ve "dijital suç" gibi farklı terimlerle de adlandırılmaktadır. Tek bir tanımla sınırlandırılmamakla birlikte, genel olarak bilgisayar sistemlerini ya da verilerini hedef alan veya bunlardan yararlanan yasa dışı faaliyetlerin bütünü olarak açıklanmaktadır (Sabillon ve ark., 2016). Artan farkındalık ve gelişen teknolojiye rağmen, süreç odaklı savunma mekanizmalarına karşın siber suçlar artmaya devam etmektedir (Vuko ve ark., 2020).

Günümüzde işletmeler, inovasyonu teşvik etmek ve rekabet avantajı sağlamak amacıyla bilgi ve teknolojinin önemini giderek daha fazla kavramaktadır. Ancak,

¹ Öğr. Gör. Dr. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, ayse.gok@alanya.edu.tr,
ORCID iD: 0000-0003-3263-1213

KAYNAKÇA

- Akmeşe, S. (2020). Kamuda Dijital Dönüşümün Siber Güvenlik ve Dijital Güvence Boyutları ve İç Denetimin Rolü. *Denetişim*, (20), 108-119.
- Al, U., & Tonta, Y. (2004). Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 5(1), 19-47.
- Arslan, Y., & Özbilger, H. İ. (2022). Ulusal Mevzuat Perspektifinde Bilgi İşlem Birimlerinin İç Denetiminde Bir Kontrol Listesi Önerisi. *Denetişim*, (26-Ek Sayı), 1-12.
- Atakan, M. (2021). Siber Güvenlik ve Covid 19 Salgının Uzaktan Denetim Üzerinde Etkileri. *Denetişim*, (22), 27-39.
- Azaltun, M., Aktaş, A., Tekbaş, İ., & Genç, S. T. (2024). ChatGPT'nin Muhasebe Mesleğine ve Muhasebecilere Yönelik Öngörülleri: Fırsatlar ve Riskler. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, (ICAFR'23 Özel Sayısı), 93-110.
- Bedir, U. (2022). Sinemada Sibergüvenikleştirme Söylemi: İnternetle İlgili Popüler Korku ve Gerilim Filmlerinin Analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 9(1), 403-419.
- Broadus, R.N. (1987). Toward a Definition of Bibliometrics, *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379. <https://doi.org/10.1007/bf02016680>
- Budapest Cybercrime (2001). *Convention on Budapest cybercrime*, (20/03/2025 tarihinde <https://rm.coe.int/1680081561> adresinden ulaşılmıştır).
- Donthu, N., Kumar, S., & Pandey, N. (2021). A Retrospective Evaluation of Marketing Intelligence and Planning: 1983-2019. *Marketing Intelligence & Planning*, 39(1), 48-73. <https://doi.org/10.1108/MIP-02-2020-0066>
- ENISA (2025). European cybersecurity certification, (20/03/2025 tarihinde <https://www.enisa.europa.eu/> adresinden ulaşılmıştır).
- Erişen, O., & Erer, M. (2023). Exploring The Impacts of Digitalization on The Internal Audit Profession. *Journal of Research in Business*, 8(1), 171-190. <https://doi.org/10.54452/jrb.1182813>
- Güler, A., & Arkin, A. K. (2019). Siber Hijyenin Sağlanması İçin İç Denetimin Rolü. *Denetişim*, (19), 17-40.
- Hekim, H. & Başbüyük, O. (2013). Siber Suçlar ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikaları. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 4(2), 135-158.
- IIA. (2017). *Global perspectives and insights: Artificial intelligence-considerations for the internal audit profession*. The institute of internal auditors, (20/03/2025 tarihinde <https://www.theiia.org/globalassets/site/content/articles/global-perspectives-and-insights/2023/q3-gpi-ai.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- IIA. (2018). *Global perspectives and insights: 2018 global risk report- the biggest risks faced by chief audit executives*. The Institute of Internal auditors, (20/03/2025 tarihinde <https://www.theiia.org/en/content/articles/global-perspectives-and-insights/2018/top-risks-faced-by-chief-audit-executives/> adresinden ulaşılmıştır).
- ISO (2025). *ISO/IEC 2700 Information security management*, (19/03/2025 tarihinde <https://www.iso.org/standard/iso-iec-27000-family> adresinden ulaşılmıştır).
- Kayisoglu, G., Duzenli, E., Bolat, P., & Bolat, F. (2024). Maritime Cyber Security: Adopting a Checklist Based on IACS UR E26 Standard. *Turkish Journal of Maritime and Marine Sciences*, 10 (1), 31-50. <https://doi.org/10.52998/trjmms.1531150>
- Kestane, A. (2021). Siber Güvenliğin Etkinleştirilmesinde Sürekli Süreç Denetimi Modeli. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(4), 773-796.

- Khan, M. A., Pattnaik, D., Ashraf, R., Ali, I., Kumar, S., & Donthu, N. (2021). Value of Special Issues in The Journal of Business Research: A Bibliometric Analysis. *Journal of Business Research*, 125, 295-313. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.12.015>
- Küçükvardar, M., & Aslan, A. (2021). Dijitalleşmenin Ekonomik, Teknolojik, Toplumsal ve Etik Etkilerinin Uluslararası Raporlar Üzerinden Analizi. *Intermedia International e-Journal*, 8(14), 21-38.
- Lois, P., Drogalas, G., Karagiorgos, A., Thrassou, A., & Vrontis, D. (2021). Internal Auditing and Cyber Security: Audit Role and Procedural Contribution. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, 13(1), 25-47. <https://doi.org/10.1504/IJMFA.2021.116207>
- Lois, P., Drogalas, G., Karagiorgos, A., Thrassou, A., & Vrontis, D. (2021). Internal Auditing and Cyber Security: Audit Role and Procedural Contribution. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, 13(1), 25-47. <https://doi.org/10.1504/IJMFA.2021.116207>
- NATO (2012). *National cyber security framework manual*, (20/03/2025 tarihinde https://ccdcoc.org/uploads/2018/10/NCSFM_0.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- NIST (2025). *NIST cybersecurity framework*, (20/03/2025 tarihinde <https://www.nist.gov/cyberframework> adresinden ulaşılmıştır).
- Özcan, İ., & Bircan, N. G. (2023). Bağımsız Denetim Firmalarında Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi Açısından Siber Denetim. *Mali Çözüm Dergisi*, 33, 747-771.
- Özçelik, M., Dikmen, B. B., & Deran, A. (2022). Nesnelerin İnterneti Teknolojisinin Muhasebe ve Denetim Sürecine Etkisi ve Muhtemel Riskler. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 1544-1563.
- Öztürk, M. S. (2018). Siber Saldırıları, Siber Güvenlik Denetimleri ve Bütüncül Bir Denetim Modeli Önerisi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Özel Sayı*, 208-232.
- Passas, I. (2024). Bibliometric Analysis: The Main Steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020065>
- Sabillon, R., Cano, J., Cavaller Reyes, V., & Serra Ruiz, J. (2016). Cybercrime and Cybercriminals: A Comprehensive Study. *International Journal of Computer Networks and Communications Security*, 4(6), 165-176.
- Selimoğlu, S., & Altunel, M. (2019). Siber Güvenlik Risklerinden Korunmada Köprü ve Katalizör Olarak İç Denetim. *Denetişim*, (19), 5-16.
- TİDE. (2016). *Global perspektifler ve anlayışlar: Güvenilir bir siber danışman olarak iç denetim*, (20/03/2025 tarihinde <https://www.tide.org.tr/uploads/2016-0637%20GPI-Q2%20GPI%20Cybersecurity%20Trusted%20Advisor-FNL-LOW.PDF> adresinden ulaşılmıştır).
- Ünal, S. (2021). Siber Uzama Yönelik Politik Söylemde İletişim Güvenlik Yakınsaması: ABD, AB VE Türkiye Örneği. *Akademik Hassasiyetler*, 8(17), 369-399.
- Ünver, M., Canbay, C., & Mirzaoglu, A. G. (2018). *Siber Güvenliğin Sağlanması: Türkiye'deki Mevcut Durum ve Alınması Gereken Tedbirler* (8. Baskı). Ankara: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK).
- Valkenburg, B., & Bongiovanni, I. (2024). Unravelling The Three Lines Model in Cybersecurity: A Systematic Literature Review. *Computers & Security*, 139, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.cose.2024.103708>
- Verma D., & Bajaj S. K. (2008). Cyber fraud: A Digital Crime. *IADIS: International Conference Information Systems*, 147-154.

- Verma, S., & Gustafsson, A. (2020). Investigating The Emerging COVID-19 Research Trends in The Field of Business and Management: A Bibliometric Analysis Approach. *Journal of Business Research*, 118, 253-261. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.057>
- Vuko, T., Slapničar, S., Čular, M. & Drašček, M. (2020). How Effective is Cyber Security Assurance By Internal Auditors?.
- Yel, T., & Atasoy, A. (2021). Dijitalleşmenin Bağımsız Denetime Yansımalarının Siber Güvenlik Yönünden Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 439-458.
- Yılmaz, C. (2023). Human Resources Strategies for Academic Staff in State Universities During Covid-19 Period. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(37), 189-204.

Bölüm 6

SPOR YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDE YAPILMIŞ OLAN DOKTORA TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ (2020-2024)

Ali Gürel GÖKSEL¹
Kaan ÇOLAKOĞLU²
Mustafa AKTOP³

GİRİŞ

Spor ilk insanlardan başlayarak günümüze kadar varlığını sürdüren bir kavramdır. İnsanlığın ilk var olduğu dönemlerde avlanma ve barınma gibi fizyolojik ihtiyaçların karşılanması için yapılan spor, sonraki dönemlerde savaşlarda fiziksel olarak güçlenmek amacıyla yapılmıştır. Günümüzde ise spor, bir meslek, eğlence, rekreatif faaliyet ve sağlıklı yaşam gibi birçok farklı amaçla yapılmaya devam etmektedir. Spor, milyarlarca insanın hayatında doğrudan veya dolaylı olarak yer almaktadır. Bazı bireyler aktif şekilde spor yaparken bazıları da spor müsabakalarını izleyerek pasif şekilde spora katkı sağlamaktadır. Literatür incelendiğinde sporun birçok farklı tanımının olduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- Spor; kişinin yeteneklerini geliştiren, belirli kurallar çerçevesinde bireysel ya da toplu şekilde oynanan, serbest zaman etkinlikleri kapsamında ya da tam zamanlı meslek şeklinde yapılan, bütünleştirici, sosyalleştirici, dayanışmacı, bedeni ve ruhu geliştiren, rekabetçi ve kültürel bir olgu olarak tanımlanabilir (Erkal, 1998; Kocadağ, 2017).
- Bir diğer tanıma göre ise spor; kişinin hareket etme gereksinimini karşılayan, belli kurallar çerçevesinde olan, sosyalleştiren, eğlendiren ve kendi içinde rekabet etmeye dayanan fiziksel aktiviteler bütünü şeklinde ifade edilebilir (Heper vd., 2012; Yıldız & Çetin, 2018).

¹ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, aligoksel@mu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3873-1322

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği AD, colakoglukaan48@gmail.com, ORCID iD: 0009-0009-4702-9103

³ Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, mustafaaktop@erciyes.edu.tr, ORCID iD: 0009-0002-1716-8347

1. Doktora tezlerinin %65'i nicel modelde yürütülürken nitel ve karma araştırmaların oranı ise düşük görülmektedir. Doktora düzeyindeki öğrencilere nitel ve karma modellerle ilgili çeşitli seminerler, eğitimler vb. gibi bilgi içerikli programların düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
2. 2020-2024 yılları aralığında spor yönetimi disiplininde yapılan yüksek lisans tezlerine yönelik bir bibliyometrik çalışması gerçekleştirilebilir.
3. Spor disipliniyle ilgili gelecekte yapılacak çalışmalarda bu araştırmanın değişkenlerine/den ek/farklı olarak danışman unvanı/cinsiyeti, tez konusu, kaynak türleri, anahtar kelime sayısı gibi çeşitli değişkenler eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, G. (2023). Psychological Well-Being and Mental Health in Youth: Technical Adequacy of the Comprehensive Inventory of Thriving. *Children*, 10(7), 1-12. <https://doi.org/10.3390/children10071269>
- Atalay, A. (2017). Türkiye'de Spor Yönetimi Araştırmalarındaki Eğilimler: Bir İçerik Analizi. *Electronic Turkish Studies*, 12(29). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12512>
- Atalay, A. (2018). Research Models Used in Doctoral Theses on Sport Management in Turkey: A Content Analysis. *Universal Journal of Educational Research*, 6(3), 541-555. <http://dx.doi.org/10.13189/ujer.2018.060317>
- Baransel, A., (1979) *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*. İstanbul: Fatih Matbaası.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye'de Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(81), 523-538.
- Can, M., & Afyon, Y. A. (2025). Voleybol Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Ege Tıp Bilimleri Dergisi*, 7(3) 59-66. <https://doi.org/10.33713/egtb.1597303>
- de-Sousa, M. N. A., Almeida, E. P. de O., & Bezerra, A. L. D. (2024). Bibliometria: O Que É? Para Que Serve? E Como Se Faz?. *Cuadernos De Educación Y Desarrollo*, 16(2), 1-35. <https://doi.org/10.55905/cuadv16n2-021>
- Devecioğlu, S., Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2011). Spor Kulüplerinin Yönetim Modellerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 51-68.
- Doğan, Y., Gürdal, T., & Uygun, U. (2023). Blok Zincir Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi: 2017-2022 Dönemi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 9-26.
- Duke, T. (2018). How How to Do a Postgraduate Research Project and Write a Minor Thesis. *Archives of Disease in Childhood*, 103(9), 820-827. <https://doi.org/10.1136/archdischild-2018-315340>
- Eban, F. (2022). Rekreasyon Yönetimi Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 162-174.
- Ekmekeçi, R. (2013). Spor Yönetimi: Kavram ve Özellikler. M. Argan (Ed.) *Spor Yönetimi* (pp. 2-24). T. C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Elmas, S., Açıkgöz, S., & Aşçı, F. H. (2018). Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 53-66. <https://doi.org/10.17644/sbd.309203>

- Erkal, M. E. (1998). *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Göksel, A. G., Çolakoğlu, K., & Aktop, M. (2024). Kurumsal ve Örgütsel İletişim: Bibliyometrik Bir Analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 1-28. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1480716>
- Gül, Y. E. (2023). A Theoretical Perspective on Survey Method from Quantitative ve Research Methods. *Universum*, 4(106), 64-68. <https://doi.org/10.32743/UniPsy.2023.106.4.15254>
- Heper, E., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terek, S., Karabudak, E., & Ertan, H. (2012). Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. H. Ertan (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş* (pp. 11–12). Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Karafil, A. Y., & Akgül, M. H. (2021). Web of Science Veri Tabanında Yayınlanan Spor Yönetimi Temalı Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 4(1), 106-117. <https://doi.org/10.38021/asbid.900060>
- Karakaya, Y. E., & Şahin, A. (2023). Engelli Bireylerin Spordaki Varlığı: Spor Yönetimi, Organizasyonları ve İnovasyon Perspektifinden Bir Bakış. *Academic Social Resources Journal*, 8(56), 4495-4503. <https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.74523>
- Kavak, B., & Kazancı-Sunaoglu, Ş. (2020). Pazarlama Bilim Dalında Yazılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Profilinin İncelenmesi. *Third Sector Social Economic Review*, 55(4), 2997-3021. <https://dx.doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.20.12.1509>
- Kocadağ, M. (2017). Elektronik Spor Kariyeri ve Eğitim. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 1(2), 49-63.
- Leite, D. F., Padilha, M. A. S., & Cecatti, J. G. (2019). Approaching Literature Review for Academic Purposes: The Literature Review Checklist. *Clinics*, 74, 1-8. <https://doi.org/10.6061/clinics/2019/e1403>
- Leuhery, F., Hasan, S. Z., Mustari, V. H., Widaningsih, R. R. A., & Lubis, F. M. (2024). The Evolution of Work-Life Balance: Redefining Priorities in Human Resource Management. *Dinasti International Journal of Economics, Finance & Accounting (DIJEFA)*, 5(1), 23-34. <https://doi.org/10.38035/dijefa.v5i1>
- Loyan-Akman, Z., & Çetinkaya, G. (2021). Türkiye'de Kadın ve Spor Başlığı Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42.
- Lussier, R. N., & Kimball, D. C. (2024). *Applied Sport Management Skills*. Champaign: Human Kinetics.
- Mason, J. G., Higgins, C., & Wilkinson, O. (1981). Sports Administration Education 15 Years Later. *Athletic Purchasing and Facilities*, 5(1), 44-45.
- Passas, I. (2024). Bibliometric Analysis: The Main Steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020065>
- Peterson, R. A., & Merunka, D. R. (2014). Convenience Samples of College Students and Research Reproducibility. *Journal of Business Research*, 67(5), 1035-1041. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2013.08.010>
- Saki, Ü., & Öztaş, M. (2025). Etkili Spor Yönetimi İçin Eğitim Programlarının İncelenmesi: Uluslararası Karşılaştırmalar. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 15-29.
- Sauder, M. H., & DeLuca, J. R. (2023). Framing Course Content on Diversity and Inclusion: Varying Outcomes from Teaching on Disability in Sport Management. *Sport Management Education Journal*, 18(1), 63-68. <https://doi.org/10.1123/smej.2022-0056>

- Sibanda, J. (2020). Citation Mania in Academic Theses Writing: A Case Study. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 9(4). <https://doi.org/10.36941/ajis-2020-0077>
- Smoll, F. L., Smith, R. E., Barnett, N. P., & Everett, J. J. (1993). Enhancement of Children's Self-Esteem through Social Support Training for Youth Sport Coaches. *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 602.
- Taşkın, S. (2024). İş Yaşam Dengesi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 176-200. <https://doi.org/10.54707/meric.1415321>
- Tekneci, P. (2013). Türkiye Adresli Spor Alanındaki Bilimsel Yayınların Bibliyometrik Analizi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(3), 76-91.
- Titiz, G. H. (2021). Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Ulusoy, T., Esmer, Y., & Dayı, F. (2019). Spor İşletmelerinde Nakit Yönetimi: BİST'de Bir Uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1889-1905. <https://doi.org/10.33206/mjss.460899>
- Uysal, H. Ş., & Atay, E. (2021). Beden Eğitimi ve Öğretim Temalı Doktora Tezlerine İlişkin Bibliyometrik Analiz. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 246-256. <http://dx.doi.org/10.25307/jssr.885613>
- Ünal, A., & Bayar, S. B. (2020). Türkiye'de Destinasyon Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(22), 237-250. <https://doi.org/10.38155/ksbd.674786>
- Yaraş, A., & Göksel, A. G. (2023). Sporda İnsan Kaynakları Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 18(1), 313-330. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.64709>
- Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N., & Kaymakçı, Y. (2018). Türkiye'de Spor Yönetimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 47-63.
- Yetim, A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.
- Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun Psiko-Motor Gelişim ve Sosyal Gelişime Etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(2), 54-66. <https://doi.org/10.21020/husbfd.427140>
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. *Yükseköğretim İstatistikleri*. (28/04/2025 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).

Bölüm 7

FİNANSAL OKURYAZARLIK TEMELİNİN OLUŞTURULMASINDA FİNANSAL SOSYALİZASYON: BİBLİOMETRİK VE SİSTEMATİK BİR ANALİZ

Adem ÖZBEK¹

GİRİŞ

Son dönemlerde klasik anlayışın dışına çıkılarak finans çevreleri, okuryazarlık, davranışsalılık, sosyalizasyon gibi kavramlarla finansal yönetimi anlamlandırmaya çalışmaktadırlar. Finansal okuryazarlık finansal muhakeme ile davranışsal finans rasyonel veya rasyonel olmayan bilgi ile finansal sosyalizasyon ise informal finansal eğitim ile ilişkilendirilmektedir. Bu kavramlar, ekonomik birim bazında sergilenen finansal işlemlerin daha iyi anlaşılmasına ve daha doğru finansal kararların alınmasına yardımcı olmaktadır. Finansal piyasalar, her geçen gün hem teknolojik hem de sosyal değişime bağlı olarak yeni ürünler geliştirmektedirler. Değişen koşullar, zamanın geçmesiyle birlikte bireylerin değişen ihtiyaçları ve finansal ürünlerin dinamik yapısı nedeniyle, gençler arasında finansal okuryazarlığın sürekli olarak güncellenmesine büyük ihtiyaç duyulmaktadır (Bernanke, 2011).

Finansal okuryazarlık, temel finansal kavramlar hakkında sahip olunan bilgi ve basit hesaplamalar yapabilme yeteneğidir (Lusardi, 2008; Lusardi ve Mitchell, 2011). Finansal okuryazarlık, bilgiye sahip olabilme ve sahip olunan bilginin kullanılabilmesini sağlayan bir kavramdır. Uzun süre, finansal okuryazarlığı artırma çabaları, bireysel finansal bilgiyi geliştirmek için tasarlanmış eğitim programları aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu eğitim çabaları, bilginin doğal olarak her düzeyde finansal koşulları iyileştiren davranışa yol açtığı varsayımını yansıttı (Gudmunson ve Danes, 2011). Bilgi ile ilgili olarak geline nokta, finans ve finansal kararlar çerçevesinde finansal okuryazarlık kavramının bireylere belirli bir düzeyde katkı sağladığı anlaşılmıştır. Bilişsel finansal bilginin tek başına finansal davranış değişikliği üretmek için zayıf bir uyarıcı olabileceği yönünde endişeler ortaya çıkmıştır (NEFE, 2006).

¹ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, ademozbek@gumushane.edu.tr, ORCID iD:0000-0001-6599-6337

noktası ailedir ve temel eğitim uzmanları ise ebeveynlerdir. Bu noktada, gerçekte bireyin finansal eğitim almaya başladığı yaş aralığı çocukluk dönemlerine varabilmektedir. Ebeveynlerin genç bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri üzerindeki etkileri çok önemlidir.

Çalışmada, finansal okuryazarlık ile yakından ilişkisi olduğu düşünülen finansal sosyalizasyon ile ilgili yapılan yayınların sistematik bir analizi yapılmaya çalışılmıştır. Bibliyometrik analiz tekniği ile elde edilen veriler bize, finansal sosyalizasyonun temel oluşturduğu finansal okuryazarlık kavramı ile yapılan çalışmaların halen daha tam anlamıyla önem kazanamadığını göstermektedir. 2000-2025 yılları arasında bu alanda yapılan yayın sayısı Web of Science veri tabanında sadece 209 olarak hesaplanmıştır. Son dönemlerde yapılan yayın sayılarında bir artış gözlemlense de konunun içerdiği önem dikkate alındığında sayı olarak yetersiz kalmaktadır. Araştırmada bir zaman kısıtı uygulaması yapılmamıştır. Veri tabanı olarak sadece Web of Science kullanılmıştır. Çalışmanın bölümleri, ülke bilimsel üretim yapısı, yazarlar ve iş birlikleri, anahtar kelimeler ve atıflar olarak sınırlandırılmıştır. Sonraki yapılacak çalışmalar da hem veri tabanı hem de çalışma bölümleri daha geniş tutulabilir. Sonuç olarak bu çalışma ile finansal sosyalizasyon kavramına dikkat çekilerek finansal okuryazarlığın temelini oluşturduğu düşüncesi anlatılmak istenmiştir.

KAYNAKÇA

- Algarni, M. A., Ali, M., & Ali, I. (2024). The role of financial parenting, childhood financial socialization and childhood financial experiences in developing financial well-being among adolescents in their later life. *Journal of Economic and Administrative Sciences*.
- Atkinson, A., McKay, S., Kempson, E., & Collard, S. (2005). Measuring financial capability: an exploratory study.
- Bernanke, B.S. (2011), "News & EventsW2011 Testimony", Board of Governors of the Federal Reserve System, 20 April, available at: www.federalreserve.gov/newsevents/testimony/bernanke20110420a.pdf (accessed 16 August 2016).
- Bucher-Koenen, T., Lusardi, A., Alessie, R. & van Rooij, M. (2016) How financially literate are women? An overview and new insights. *Journal of Consumer Affairs*, 51(2), 255–283. Available from: <https://doi.org/10.1111/joca.12121>
- Castriotta, M., Loi, M., Marku, E., & Naitana, L. (2019). What's in a name? Exploring the conceptual structure of emerging organizations. *Scientometrics*, 118(2), 407-437.
- Danes, S. M. (1994). Parental perceptions of children's financial socialization. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 5, 127-149.
- Disney, R. & Gathergood, J. (2013) Financial literacy and consumer credit portfolios. *Journal of Banking & Finance*, 37(7), 2246–2254. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.01.013>

- Fong, J.H., Koh, B.S., Mitchell, O.S. & Rohwedder, S. (2021) Financial literacy and financial decision-making at older ages. *Pacific-Basin Finance Journal*, 65, 101481. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2020.101481>
- Gathergood, J. & Wylie, D. (2018) Why are some households so poorly insured? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 156, 1–12. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2018.08.006>
- Gudmunson, C. G., & Danes, S. M. (2011). Family financial socialization: Theory and critical review. *Journal of family and economic issues*, 32, 644-667.
- Kaur, G., Singh, M., & Singh, S. (2021). Mapping the literature on financial well-being: systematic literature review and bibliometric analysis. *International Social Science Journal*, 71(241-242), 217-241.
- Kim, J., & Chatterjee, S. (2013). Childhood financial socialization and young adults' financial management. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(1), 61.
- LeBaron, A. B., Hill, E. J., Rosa, C. M., Spencer, T. J., Marks, L. D., & Powell, J. T. (2018). I wish: Multigenerational regrets and reflections on teaching children about money. *Journal of Family and Economic Issues*, 39, 220-232.
- Li, C., Wu, K., & Wu, J. (2017). A bibliometric analysis of research on haze during 2000–2016. *Environmental Science and Pollution Research*, 24, 24733-24742.
- Lusardi, A. (2008). Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice? (No. w14084). National Bureau of Economic Research.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy and retirement planning in the United States. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 509-525.
- Lusardi, A. & Mitchell, O.S. (2014) The economic importance of financial literacy: theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44. Available from: <https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>
- National Endowment for Financial Education (NEFE, 2006). Closing the gap between knowledge and behavior: Turning education into action. *Financial Counseling and Planning*, 17, 73–90.
- Özbek, A., & Aydın, A. (2021). Finansal Okuryazarlığın Gelişiminde Finansal Sosyalleşim Temelli Bir Model Önerisi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1342-1349.
- Parthasarathy, S. L., & Vinayachandran, V. (2023). Exploring Literature on Financial Socialization—A Bibliometric Analysis. *TEM Journal*, 12(4), 2295.
- Sharma, S., & Agarwal, M. Impact of Parenting on Financial Socialization: A Bibliometric Analysis.
- Shim, S., Xiao, J. J., Barber, B. L., & Lyons, A. C. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of applied developmental psychology*, 30(6), 708-723.
- Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British journal of management*, 14(3), 207-222.
- Xiao, J. J., Chen, C., & Chen, F. (2014). Consumer financial capability and financial satisfaction. *Social indicators research*, 118, 415-432.
- Xiao, J. J., & Porto, N. (2022). Financial capability and wellbeing of vulnerable consumers. *Journal of Consumer Affairs*, 56(2), 1004-1018.

Bölüm 8

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE PAZARLAMA: WEB OF SCIENCE VERİLERİNE DAYALI BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ (1985-2025)

Ruhan İRİ¹

GİRİŞ

Son yıllarda küresel düzeyde yaşanan iklim değişikliğine yönelik mücadele ile iklim değişikliğine uyum hususlarında ülkeler, işletmeler ve sivil toplum kuruluşları çeşitli faaliyetler gerçekleştirmekte olup, yerel, bölgesel veya küresel düzeyde çeşitli anlaşmalar, faaliyetler, planlamalar ve çalıştaylar düzenlenmekte, birtakım tedbirler alınarak konunun önemi noktasında farkındalıklar geliştirmek üzere çeşitli tanıtım ve pazarlama faaliyetleri de yürütülmektedir (Özcan, 2018). İklim değişikliği ile pazarlama arasındaki en önemli bağlantı işletmelerin pazarlama bileşenlerinden dağıtım kanalıyla ilişkilendirilmektedir ve ürün taşımacılığı ve lojistik faaliyetleri kapsamında kullanılan fosil yakıtların sera gazı salınımını arttırması sonucunda küresel ısınma, çevre ve insan sağlığını tehdit eden çok çeşitli sorunlar ortaya çıkmaktadır (Zengin ve Yamaçlı, 2022). İklim değişikliği ve yol açtığı çeşitli sorunlarla mücadelede, öncelikle iklim değişikliğine bağlı diğer çevresel sorunların sebep olduğu olumsuzlukların geniş kitlelere tanıtılması ve insanların bilinçlendirilmesinde pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin proaktif bir biçimde gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilecektir. Yine iklim değişikliği ve neden olduğu sorunların yerel ve küresel düzeyde tanıtılması, pazarlama ve halkla ilişkiler faaliyetleriyle desteklenerek, bu kritik tehdite karşı toplumların ve bireylerin farkındalıklarını artırıp daha etkili çözümler geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Web of Science verilerine dayalı “iklim değişikliği ve pazarlama” kavramlarının bibliyometrik analizinin gerçekleştirilmesi, bu iki alan arasındaki ilişkilerin ve trendlerin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Özellikle gerçekleştirilen araştırmaların bibliyometrik analiziyle, iklim değişikliği ile pazarlama arasındaki bağlantıları

¹ Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, ruhaniri@ohu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5981-9673.

KAYNAKÇA

- Akın, M. S. (2016). İklim Değişikliği Bağlamında Kyoto Protokolü, Paris Anlaşması ve Pazarlama Alanına Dair Çıkarımlar. *Turkish Journal of Marketing*, 1(1), 12-29.
- Akyüz, Y. & Atış, E. (2018). Küçük Menderes Havzasında İklim Değişikliğinin Olası Etkileri ve Üreticilerin Konuya İlişkin Farkındalıkları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tarım ve Doğa Dergisi*, 21, 109-115.
- Anderson, A. (2011). *Sources, Media, and Modes of Climate Change Communication: The Role of Celebrities*. Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change, 2(4), 535-546.
- Aslantaş, O. & Keser, İ. K. (2023). İklim Değişikliği Bağlamında Sosyal Kırılancılık Çalışmalarının Bilimsel Haritalama Tekniği İle Bibliyometrik Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(4), 1489-1529.
- Boran, T. (2023). İklim Değişikliği Krizinin Gölgesinde Yeşil Pazarlama, Yeşil Ürün ve Eko-Etiket Kavramlarına Yönelik Bir Literatür Taraması. *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 91-102.
- Cansız, H. İ. (2022). İklim Değişikliğinin Reklam Üzerindeki Etkisi. *Academic Social Resources Journal*, 7(43), 1365-1373.
- Crane, D. (1972). Invisible Colleges: Diffusion of Knowledge in Scientific Communities.
- Çoban Keneş, H. (2024). İklim Krizinin Medyada Ele Alınışı: Akademik Eğilimlerin ve Çalışmaların Bibliyografik Analizi. *Culture & Communication/Kültür ve İletişim*, 27(54).
- Demirbilek, E. Z., Şahin, D. & Aydınlioğlu, Ö. (2024). İklim Kriziyle Mücadelede Bir İletişim Aracı Olarak Sosyal Sorumluluk Kampanyaları: Türkiye Örneği. *İklim İletişimi*, 23.
- Diñçer, S. & Özzyer, Y. (2020). Dünyayı Tehdit Eden Kuraklık Tehlikesi ve Su Krizinin Sağlık Üzerine Etkisi: Cape Town Örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 144-153.
- Doğan, S. ve Tüzer, M. (2011). Küresel İklim Değişikliği ve Potansiyel Etkileri. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 21-34.
- Flor, A. G. (2004). Environmental Communication: Principles, Approaches and Strategies of Communication Applied to Environmental Management. *Las Banos: University of the Philippines Open University*.
- Hokka, C. & Durgut, İ. (2016). Küresel Isınma ve İklim Değişikliğinin Türk Sigorta Sektörüne Etkileri.
- Kavuncuoğlu, D. & Kiraz, E. D. E. (2022). Hastalık Yüküne Yeni Yük: İklim Değişikliğinin Sağlık Etkileri. *Climate and Health Journal*, 2(2), 22-30.
- Kumar, P. (2021). Climate Change and Cities: Challenges Ahead. *Frontiers in Sustainable Cities*, Cilt: 3, Yıl: 2021: 1-8.
- Kuzior, A. & Sira, M. (2022). A Bibliometric Analysis of Blockchain Technology Research Using VOS Viewer. *Sustainability*, 14(13), 8206.
- Li, J., Wang, M. H. & Ho, Y. S. (2011). Trends in Research on Global Climate Change: A Science Citation Index Expanded-Based Analysis. *Global and Planetary Change*, 77(1-2), 13-20.
- Nerlich, B., Koteyko, N. & Brown, B. (2010). Theory and Language of Climate Change Communication. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 1(1), 97-110.
- Özcan, K. Y. (2018). İklim Değişikliği Konusunda Farkındalık Geliştirme Projesi Kapsamında Türkiye'deki İllerin Değerlendirilmesi: Bursa, Trabzon ve Gaziantep Örnekleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 245-271.

- Tekin Çelik, P., & Hepkon, Z. (2022). İklim Değişikliği ve Medya: Greta Thunberg'in "Yılın İnsanı" Seçilmesinin Ana Akım Medyada Ele Alınışının Analizi. Etkileşim: *Academic Journal of Uskudar University Faculty of Communication*, 5(10).
- Tuğaç, Ç. (2022). İklim Değişikliği Krizi ve Şehirler. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 1(1), 38-60.
- Türkeş, M. (2008). Küresel İklim Değişikliği Nedir? Temel Kavramlar, Nedenleri, Gözlenen ve Öngörülen Değişiklikler. *İklim Değişikliği ve Çevre*, 1(1), 26-37.
- Wang, B., Pan, S. Y., Ke, R. Y., Wang, K. & Wei, Y. M. (2014). An Overview of Climate Change Vulnerability: A Bibliometric Analysis Based on Web of Science Database. *Natural Hazards*, 74, 1649-1666.
- Zengin, N., & Yamaçlı, R. (2022). Küresel Isınmanın Etkisi Altında Sürdürülebilir Mimari Tasarım. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 8(2), 317-328.